

4. Куля А. Е. Медіатизація суспільства та її вплив на журналістику. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія «Соціальні комунікації». 2017. Вип. URL: <https://cct.dp.ua/index.php/journal/article/download/105/102/>.

Ревенко Поліна Євгеніївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Усачова Катерина Сергіївна,

доцент кафедри ділової української та іноземних мов навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У сучасних умовах європейської інтеграції Україна активно розширює співпрацю з Європейським Союзом, зокрема з Федеративною Республікою Німеччина. Така співпраця охоплює політичну, економічну, освітню та правову сфери й спричиняє зростання кількості документів, що потребують перекладу: міжнародних договорів, контрактів, угод, судових рішень, установчих та нотаріальних актів. Тому питання точного й коректного перекладу юридичних текстів набуває значної актуальності.

Від точності перекладу залежить правильне тлумачення норм і зміст юридичних документів, тож виникає потреба у

грунтовному вивченні специфіки передачі термінів між українською та німецькою мовами. Метою цього дослідження є визначення особливостей перекладу німецьких юридичних термінів українською мовою, виявлення труднощів міжмовної взаємодії та формування шляхів підвищення точності й якості юридичних перекладів.

Робота з німецькою юридичною термінологією передбачає врахування як мовних, так і правових особливостей. Кожне поняття відображає специфіку національної правової системи, тому важливо зберегти не лише формальну, а й змістову відповідність, що може породжувати певні труднощі.

Однією з головних причин труднощів у перекладі є розбіжності між правовими системами України та Німеччини. Хоч обидві країни належать до романо-германської правової сім'ї, українське законодавство має низку національних особливостей, сформованих історично та внаслідок радянської правової традиції. Через це багато термінів не мають точних відповідників. Додаткові труднощі створюють складні німецькі конструкції, які часто неможливо передати одним словом без втрати змісту.

Сучасні перекладачі намагаються добирати точні лексичні еквіваленти. Проте, як зазначає Купрій О.І., багато термінів є новими, тому їх складно співвіднести з українськими реаліями [3, С. 33]. Савостіна Д. Д. у своїй роботі «Структурно-семантичні особливості німецької юридичної термінології та їх відтворення при перекладі українською мовою» описує основні прийоми відтворення німецьких юридичних термінів українською: транскодування (*der Kanzler* – канцлер), конкретизація (*die Vermutung* – презумпція), аналогова заміна (*der Mord* – вбивство), калькування (*das Verwaltungsgericht* – адміністративний суд), описово-пояснювальний переклад тощо [1, С. 42–43]. Найпоширенішим із цих способів є калькування. Саме воно збагатило українську правничу мову та дало змогу створити

зрозумілі терміни, що сьогодні сприймаються як власне українські.

Однак точний переклад передбачає не лише пошук лексичного відповідника, а й відтворення правового змісту терміна. Хоча сучасні перекладачі мають у своєму розпорядженні широкий спектр перекладацьких прийомів, вибір оптимального способу залежить від контексту та правової реальності обох систем. Фактично один і той самий термін може мати різні значення залежно від галузі права. А відсутність єдиної термінологічної бази між українськими та німецькими перекладачами ускладнює гармонізацію юридичних текстів та спричиняє різночитання у правових документах. Унаслідок цього в українській юридичній мові з'являються неправильні запозичення та кальки з іноземних термінів, які не відповідають нормам української мови або викривлюють первинний зміст понять. Невмотивовані іншомовні слова можуть створювати двозначності та «засмічувати» мову, у крайніх випадках це може порушувати принцип доступності права. У певних випадках надмірна орієнтація на форму німецького терміна, а не на його функцію в системі права, сприяє поширенню невдало адаптованих запозичень, що ускладнюють розуміння правових текстів.

Особливої уваги потребує переклад офіційних документів, адже навіть дрібна неточність може мати юридичні наслідки. Багато юристів, які працюють із міжнародними документами, не є фахівцями-філологами. Вони добре орієнтуються в правовому змісті текстів, але не завжди володіють лінгвістичними тонкощами перекладу. Через це трапляються неточності у вживанні термінів або навіть спотворення змісту документів. Тоді як філологи-перекладачі без юридичної освіти можуть неточно передавати правові поняття. Наприклад, термін *Verordnung* іноді перекладають як «постанова», хоча в контексті права ЄС правильнішим відповідником є «регламент». Такі помилки здатні

змінити юридичну силу документа. Тому необхідна тісна співпраця між юристами та перекладачами. Перспективним є розвиток спеціалізації «юридичний переклад», яка поєднує знання права та мовознавства. Саме такий міждисциплінарний підхід дозволить створити єдині термінологічні стандарти, уникати помилкових запозичень і забезпечити точність перекладу правових текстів.

Важливим є усвідомлення того, що переклад юридичних текстів не зводиться до механічної заміни слів, а передбачає глибоке розуміння змісту правових норм і контексту їх уживання. Саме тому необхідна тісна співпраця між юристами та філологами, створення уніфікованих глосаріїв і розвиток спеціалізації «юридичний переклад». Це сприятиме формуванню єдиної термінологічної системи, підвищенню якості правових перекладів та ефективнішій інтеграції України у європейський правовий простір.

Таким чином, удосконалення практики перекладу німецьких юридичних термінів є важливим кроком не лише для підвищення професійної культури перекладачів і юристів, але й для забезпечення точності, зрозумілості та правової визначеності українських юридичних текстів у контексті європейської інтеграції.

Список використаних джерел

1. Савостіна Д. Д. Структурно-семантичні особливості німецької юридичної термінології та їх відтворення при перекладі українською мовою : магістерська дисертація. Київ, 2020. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/b32e5762-f514-446b-8ada-ec5218e22f28/content> (дата звернення: 10.10.2025)
2. Ківалов С.В., Петлюченко Н.В. Німецько-український словник юридичних термінів. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2017. 576 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/nimetsko-ukrainskiy-slovník->

yuridichnikh-terminiv.pdf?srsId=AfmBOoOL1wx5BNx2nFR--5N6QIKzt7ju0NlsaD9BdfxsxDus0w7QECUd__ (дата звернення: 10.10.2025)

3. Купрій О.І. Лексичні одиниці німецької мови права: словотвірний та перекладознавчий аспекти (на матеріалі закону про ненависть та цькування в інтернеті). Ніжин: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2023. URL: <https://lib.ndu.edu.ua/items/a0465c88-b185-44a3-a7c5-057220ec7ec7> (дата звернення: 10.10.2025)

4. Юрій Ц. Труднощі перекладу юридичних текстів. URL: <https://profpereklad.ua/trudnosti-perevoda-juridicheskikh-tekstov/> (дата звернення: 05.11.2025).

Саміленко Ірина Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Красницька Анжела Віталіївна,

професор кафедри ділової української та іноземних мов навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНИ ЯК НОМІНАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОНЯТЬ ПРАВОВОЇ СФЕРИ

Необхідно зауважити, що юридичні терміни як назви правових понять і складова терміносистеми права передають суспільно усвідомлені поняття зі сфери соціальних відносин, за допомогою яких виражається зміст нормативних і правових приписів держави. «Термінологія права є найбільш значним